

LU
1985/86:2

Lagutskottets betänkande

1985/86:2

om ändring i resegarantilagen (prop. 1984/85:214)

Ärendet

I proposition 1984/85:214 föreslår regeringen (finansdepartementet) – efter hörande av lagrådet – att riksdagen antar ett i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i resegarantilagen (1972:204).

Lagförslaget har tagits in i *bilaga* till betänkandet.

Utskottet

Sedan år 1967 har funnits en särskild lagstiftning om ställande av resegaranti. Den nu gällande lagen tillkom år 1972. Syftet med lagen är att säkerställa att en resenär får ersättning för förluster som orsakas av s. k. resebyråkrascher.

Enligt resegarantilagen skall den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvs- syfte anordnar eller förmedlar sällskapsresa till utomnordiska länder ställa säkerhet hos kommerskollegium. Säkerheten skall gälla det belopp som kollegiet bestämmer med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning. I lagen har fastställts vissa minimibelopp. Säkerheten består i allmänhet av en av bank eller försäkringsbolag utfärdad betalningsutfästelse. Reseföretagare är skyldig att lämna kommerskollegium erforderliga uppgifter om sin rörelse. Underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldigheten kan föranleda vitesföreläggande. Den som anordnar eller förmedlar sällskapsresa utan att ställa resegaranti kan dömas till böter eller fängelse i ett år.

En lämnad säkerhet får tas i anspråk dels för återbetalning av medel för resa som inställs, dels i fråga om påbörjad resa för ersättning för uppehälle och återresa samt för värdet av förlorade förmåner. Ansökningar om att få ta en säkerhet i anspråk provas av resegarantinämnden.

År 1977 tillsattes resegarantilagutredningen med uppgift bl. a. att söka lösa de problem som bestod i att researrangörer fått ställa allt större säkerheter som då bedömdes inte stå i rimlig proportion till riskerna för resenärerna och därmed utbetalningen ur säkerheterna. Utredningen avlämnade i december 1980 betänkandet (Ds H 1980:7) Ny resegarantilag. Utredningens förslag innebar att det nuvarande garantisystemet skulle ersättas med ett system bestående av dels särskilda av reseföretagen individuellt ställda säkerheter, som skulle vara betydligt lägre än de säkerheter som ställs i dag, dels en kollektiv fond, vilken skulle finansieras genom avgifter från reseföretagen och som skulle användas i de fall en individuell säkerhet inte räckte till. För den händelse det skulle inträffa att även fondmedlen var otillräckliga skulle

erforderliga tillskott utgå av statsmedel.

Resegarantilagutredningens förslag till ny resegarantilag blev föremål för avsevärd kritik under remissbehandlingen.

I propositionen förordas att det nuvarande garantisystemets konstruktion bibehålls. Något förslag till en ny lag läggs därför inte fram i propositionen. I stället föreslås vissa ändringar i det nuvarande systemet, bl. a. i syfte att förbättra kommerskollegiets möjligheter till tillsyn över reseföretagens verksamhet. Som skäl för att frånga utredningens förslag anför departementschefen att han delar den kritik som framförts av remissinstanserna. Han framhåller vidare, att han inte kan förorda en ordning där staten ytterst skulle kunna tvingas till ekonomiska insatser. Ett genomförande av utredningens förslag utan statliga insatser skulle enligt departementschefen innebära ett betydligt försämrat skydd för resenärerna.

Utskottet vill för sin del till en början stryka under att resegarantilagen fyller ett stort behov. Av propositionen framgår att under de senaste tio åren ett tjugotal reseföretag inställt sina betalningar och att ur de säkerheter som ställts av dessa företag utbetalats tillhoppa ca 15 milj. kr. Utan resegarantilagens skydd skulle följaktligen ett stort antal människor ha drabbats av betydande ekonomiska förluster.

Enligt utskottets mening kan det inte komma i fråga att införa en ordning som skulle innebära att resenärens skydd försämrats. Som framgår av det ovan anförda skulle ett genomförande av resegarantilagutredningens förslag kunna få sådana följder. Utskottet delar därför departementschefens uppfattning att förslaget inte bör genomföras.

Det nuvarande garantisystemet har fungerat väl och fram till helt nyligen har samtliga resenärer fått full ersättning för sina förluster ur de säkerheter som har ställts av de konkursdrabbade företagen. Sedan propositionen förelades riksdagen har det emellertid visat sig i två resebyråkrascher att de ställda säkerheterna inte har varit tillräckliga för att resenärerna skall få samtliga förluster ersatta. I det ena fallet, som avser Alpresor, har handläggningen i resegarantinämnden avslutats. Ur de av Alpresor ställda säkerheterna har till resenärerna endast kunnat utbetalas belopp motsvarande 75 % av de framställda ersättningsanspråken. Det andra fallet gäller Perikles Resor AB. I det fallet har resegarantinämndens prövning ännu inte avslutats. Enligt vad utskottet inhämtat räknar resegarantinämnden med att kunna besluta om utbetalning ur säkerheten av belopp som täcker ca 95 % av ersättningsanspråken. Att säkerheterna, när det gäller Alpresor, varit så otillräckliga har enligt vad utskottet erfarit berott på dels att företaget inte lämnat kommerskollegium upplysningar om samtliga sina åtaganden mot resenärerna, dels att företaget inte ställt säkerheter till de belopp som föreskrivits av kollegiet.

Mot bakgrund av det inträffade vill utskottet stryka under vikten av att prövningen hos kommerskollegium av säkerheternas storlek sker på sådant sätt att det inte uppkommer risk för att de ställda säkerheterna inte skall täcka resenärernas förluster. För att kommerskollegium skall kunna uppfylla dessa krav fordras emellertid att kollegiet får in erforderliga uppgifter från företagen.

Som utskottet redovisat i det föregående läggs i propositionen fram förslag

som syftar till att effektivisera uppgiftslämnandet. Sålunda föreslås att en näringsidkare skall kunna straffas om han inte fullgör sin skyldighet att till kommerskollegiet lämna de uppgifter om sin rörelse som är nödvändiga för prövning av frågor om säkerhet. Av betydelse för resenärens skydd är också ett förslag om rätt för kommerskollegium att förordna att kollegiets beslut om säkerhet skall gälla omedelbart. Enligt utskottets mening bör de föreslagna lagändringarna kunna verksamt bidra till att minska riskerna för att resenärerna i fortsättningen skall drabbas av sådana förluster som uppkommit i Alpresors konkurs. Utskottet tillstyrker förslagen.

I propositionen föreslås också en begränsning av skyldigheten att ställa säkerhet. Förslaget innebär att skyldighet att ställa säkerhet skall gälla endast den som bedriver yrkesmässig verksamhet och inte som för närvarande även den som eljest i förvärvssyfte anordnar eller förmedlar resa.

Av resegarantilagutredningens undersökning framgår att sällskapsresor till utomnordiska länder i mycket begränsad omfattning anordnas eller förmedlas av någon annan än den som bedriver reseverksamhet yrkesmässigt. De säkerheter som ställs för denna icke yrkesmässiga reseverksamhet har inte i något fall behövts tas i anspråk för utbetalning till resenärerna. Risken för att ett slopande av skyldigheten att ställa säkerhet i nu angivna fall skulle medföra ett otillräckligt skydd för resenärerna är således liten. Ett slopande av skyldigheten skulle emellertid innebära administrativa fördelar för kommerskollegium och öka möjligheterna till effektivisering när det gäller tillsynen av den yrkesmässigt bedrivna verksamheten. För den föreslagna begränsningen av skyldigheten att ställa säkerhet talar även svårigheterna för kommerskollegium att kunna, när det gäller icke yrkesmässigt bedrivna verksamhet, kontrollera att säkerhet verkligen ställs i samtliga fall, något som uppenbarligen inte görs för närvarande. Enligt utskottets uppfattning bör man i princip undvika att använda en reglering som inte går att tillfredsställande kontrollera. Utskottet tillstyrker på anförda skäl den föreslagna begränsningen i skyldigheten att ställa säkerhet.

Propositionens förslag i övrigt föranleder inga erinringar eller särskilda uttalanden från utskottets sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen antar det i proposition 1984/85:214 framlagda förslaget till lag om ändring i resegarantilagen (1972:204).

Stockholm den 22 oktober 1985

På lagutskottets vägnar

Per-Olof Strindberg

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inga-Britt Johansson (s), Allan Ekström (m), Bengt Kronblad (s), Inger Hestvik (s), Bengt Harding Olsson (fp), Nic Grönvall (m), Gunnar Thollander (s), Marianne Karlsson (c), Berit Löfstedt (s), Ewa Hedkvist Petersen (s) och Hans Rosengren (s).

Härigenom föreskrivs i fråga om resegarantilagen (1972:204)

dels att 16 § skall upphöra att gälla,

dels att i 6 § ordet "företagare" skall bytas ut mot "näringsidkare",

dels att i 10 § ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 1, 5, 14 och 15 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa till annat land än Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige skall, innan resan marknadsföres, ställa säkerhet hos kommerskollegium oavsett om resan utgår från Sverige eller annat land.

Detsamma gäller i fråga om den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte försäljer, utbjuder eller eljest förmedlar inom eller utom riket anordnad sällskapsresa med färdmål, som avses i första stycket.

Den som yrkesmässigt anordnar sällskapsresa till något annat land än Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige skall, innan han marknadsför resan, ställa säkerhet hos kommerskollegium. Också den som yrkesmässigt tillhandahåller eller på annat sätt förmedlar av annan anordnad resa av sådant slag skall ställa säkerhet hos kollegiet. Skyldigheten att ställa säkerhet gäller oavsett om resan utgår från Sverige eller från ett annat land.

5 §

Företagare är skyldig att till kommerskollegium i den ordning kollegiet föreskriver lämna de uppgifter om sin rörelse, som är nödvändiga för prövning av säkerheten.

Efterkommes ej anmaning att lämna sådan uppgift, får kollegiet vid vite förelägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet.

Kommerskollegium får ålägga en näringsidkare att lämna de uppgifter om sin rörelse, som är nödvändiga för prövning av frågan om säkerhet. Om den uppgiftsskyldige inte lämnar de begärda uppgifterna, får kollegiet vid vite förelägga honom att fullgöra sin skyldighet.

14 §

Den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte anordnar sällskapsresa till annat land än Danmark, Finland, Island, Norge eller Sverige, för vilken resa han ej före marknadsförandet ställt säkerhet och kommerskollegium icke beslutat om eftergift, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Till samma straff dömes den som yrkesmässigt eller eljest i förvärvssyfte förmedlar inom eller utom ri-

Till böter eller fängelse i högst ett år skall den dömas som uppsåtligen

1. anordnar en sällskapsresa utan att, innan han marknadsför resan, ha ställt säkerhet som krävs enligt denna lag eller

2. tillhandahåller eller på annat sätt förmedlar en sällskapsresa utan att ha ställt sådan säkerhet.

Till böter skall den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. lämnar oriktig uppgift vid full-

ket anordnad sällskapsresa med färdmål, som avses i första stycket, om han ej ställt säkerhet för resan och kollegiet icke beslutat om eftergift.

Den som vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 5 § första stycket uppsåtligen eller av oakt-samhet lämnar oriktig uppgift dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

görande av uppgiftsskyldighet som ålagts honom med stöd av 5 § eller

2. underlåter att fullgöra sådan uppgiftsskyldighet.

För en gärning som avses i andra stycket 1 skall inte någon dömas till ansvar, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken. Inte heller skall någon dömas till ansvar för en gärning som avses i andra stycket 2 i den utsträckning gärningen omfattas av ett vitesföreläggande enligt 5 §.

Allmänt åtal för brott mot denna lag får väckas endast efter medgivande av kommerskollegiet.

15 §

Mot kommerskollegiets beslut om vitesföreläggande får talan ej föras. Talan mot annat beslut av kollegiet enligt denna lag föres hos Konungen genom besvär.

Kommerskollegiets beslut enligt 5 § får inte överklagas. Andra beslut av kollegiet enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär.

Kommerskollegiet får förordna att ett beslut om säkerhet skall gälla omedelbart.

Mot resegarantinämndens beslut får talan ej föras.

Resegarantinämndens beslut får inte överklagas.

Har säkerhet tagits i anspråk för betalning som bort utgå ur annan säkerhet, får resegarantinämnden upptaga ärendet till ny prövning.

Har en säkerhet tagits i anspråk för betalning som bort utgå ur en annan säkerhet, får resegarantinämnden ta upp ärendet till ny prövning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

